

Til: Helse- og omsorgskomiteen

Oslo, 6.5.25

Innspill til Prop. 125 L (2024–2025): Endringer i matloven (hjemmel for overtredelsesgebyr ved brudd på forskrift)

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som arbeider for bedre folkehelse, finansierer forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er interesseorganisasjonen for personer med demens og deres pårørende.

Vi takker for muligheten til å gi innspill til Prop. 125 L og ønsker å uttrykke vår klare støtte til departementets forslag om å innføre hjemmel for overtredelsesgebyr ved brudd på forskrifter fastsatt etter matloven § 10 tredje ledd. Dette er et helt nødvendig virkemiddel for å sikre at den nylig vedtatte forskriften om forbud mot markedsføring av usunn mat og drikke rettet mot barn får reell effekt.

Uten muligheten til å ilegge økonomiske sanksjoner, risikerer vi at forskriften blir et tannløst virkemiddel. Forbudet vil i praksis være vanskelig å håndheve dersom brudd ikke får konsekvenser. Overtredelsesgebyr sikrer økonomiske konsekvenser for aktører som bryter reglene, og det vil virke preventivt på fremtidige brudd.

Markedsføring av usunn mat og drikke bidrar til økt inntak av disse varene blant barn og unge. Å begrense slik markedsføring er derfor et viktig folkehelseiltak. For at dette tiltaket skal ha effekt, må det følges av mulighet for reaksjoner.

Vi mener videre at det er viktig at et statlig organ har ansvar for tilsyn og håndheving av forskriften, og det må sikres nødvendige ressurser og tydelige retningslinjer for å kunne føre et effektivt tilsyn.

Erfaringene fra Matvarebransjens faglige utvalg (MFU) viser at selvregulering uten tilsyn og sanksjonsmuligheter ikke er tilstrekkelig. Dette understreker behovet for en tydelig hjemmel for myndighetspålagte reaksjoner.

Et system med overtredelsesgebyr vil også bidra til rettferdig konkurranse i matvaremarkedet, ved at alle aktører må forholde seg til samme regelverk og kan holdes ansvarlige ved brudd. Dette er et viktig poeng, da MFU-ordningen har vært en frivillig ordning der aktører i bransjen har hatt valget om å ikke forholde seg til MFU ved brudd på retningslinjene. Dette har ført til heller pinlige saker som da [godteributikken Fast Candy gav følgende tilbakemelding da de ble felt i MFU: «Da feller vi MFU tilbake»](#).

Bransjeaktørene har kritisert den vedtatte forskriften om forbud mot markedsføring av usunn mat og drikke rettet mot barn. Det er imidlertid verdt å merke seg at denne forskriften bygger på de samme prinsippene som MFU-ordningen, både hva angår retningslinjer og veiledningsdokumenter til de som må følge forskriften. I evalueringen av

MFU-ordningen trekkes det frem at de som må forholde seg til retningslinjene omtaler dem som "informerende og tydelige" ¹

Vi stiller oss undrende til at bransjen kritiserer utformingen en forskrift bygget på en ordning de selv heier på. Den store forskjellen er at MFU-ordningen er frivillig, mens forskriften vil gjelde alle virksomheter.

Nasjonalforeningen for folkehelsen mener proposisjonen er grundig og viktig, og vil styrke folkehelsearbeidet og beskytte barn og unge mot skadelig markedsføring.

På vegne av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Bo Gleditsch
Generalsekretær

Camilla Haugstveit Warren
Politisk rådgiver

¹ <https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2020/evaluering-av-matbransjens-faglige-utvalg-rapport-2020.pdf>